14

וארא Vaera

Exodus 6:2-9:35

- וידבר אלהים אל־משה ויאמר אליו אני יהוה:
- God spoke to Moses and said to him, "I am הוהי.
- ואָרַא אַל־אַברָהַם אַל־יִצְחַק וְאַל־יַעָקב בְאַל שַׁדִי וּשׁמֵי יְהוֹה לְא נודעתי להם:
- I appeared to Abraham, Isaac, and Jacob as El Shaddai, but I did not make Myself known to them by My name הוהי.
- וגָם הַקמִתִי אַת־בַּרִיתִי אַתְם לָתַת לָהֵם אַת־אַבץ כַנַען אַת אַבץ מגביהם :אשר־גרו בה
- I also established My covenant with them, to give them the land of Canaan, the land in which they lived as sojourners.
- וגם ו אַנִי שַמַעתי אַת־נַאַקת בַנַי יִשַׁרָאֵל אֲשֵׁר מִצְרַיָם מִעֲבַדִים אֹתָם ואזכר את־בריתי:
- I have now heard the moaning of the Israelites because the Egyptians are holding them in bondage, and I have remembered My covenant.
- לַבֶּן אֲמֵר לִבנִי־יִשׁרָאֵל אַנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי אֲתַכָּם מִתְּחַת סְבַלְת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים:
- Say, therefore, to the Israelite people: I am הוהי. I will free you from the labors of the Egyptians and deliver you from their bondage. I will redeem you with an outstretched arm and through extraordinary chastisements.
- וַלַקַחַתִּי אָתכָם לִי לִעָם וָהַיֵיתִי לַכָם לֵאלהַים וִידַעתַם כִּי אַנִי יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים:
- And I will take you to be My people, and I will be your God. And you shall know that I, הוהי, am your God who freed you from the labors of the Egyptians.
- וָהֶבֶאתִי אָתַכֶם אַל־הַאַּרֶץ אֲשֵׂר נָשַּׂאתִי אֶת־יַדִּי לַתָּת אֹתָה לִאַבְרַהַם לִיצִחָק וְלִיעֵקב וְנָתַתִּי אתָה לַכֶם מוֹרְשֵׁה אַנִי יהוה:
- I will bring you into the land which I swore (swore Lit. "raised My hand.") to give to Abraham, Isaac, and Jacob, and I will give it to you for a possession, I הוהי."
- וַיִדַבֶּר משָה כֵן אֶל־בִנֶי יִשִׁרָאֵל וִלָּא שַׂמְעוֹּ אֶל־משֶה מִקְצֶר רוּחַ ומעבדה קשה:
- But when Moses told this to the Israelites, they would not listen to Moses, their spirits crushed by cruel bondage.
- spoke to Moses, saying, הוהי 10 ווִדְבֵר יְהוָה אֱל־מֹשֶׁה לְאמִר:
- 11 בָּא דַבֵּר אֱל־פַרִעָה מֶלֶךָ מִצְרָיִם וְישַׁלָּח אֲת־בַּנֵי־יִשֹׁרָאֵל מֵאַרְצָוֹ:
 - "Go and tell Pharaoh king of Egypt to let the Israelites depart from his land."
 - 12 וַיִּדַבֶּר משֵה לִפְנֵי יָהוָה לֵאמֶר הַן בַנֵי־יִשׁרָאֵל לְא־שַמְעוּ אֵלַי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים:
 - But Moses appealed to הוהי, saying, "The Israelites would not listen to me; how then should Pharaoh heed me, me—who gets tongue-tied!" (who gets tongue-tied Lit. "uncircumcised of lips," which is not a claim to a permanent condition, contra NJPS "a man of impeded speech." Cf. Lev. 19.23; Jer. 6.10.)
- 13 וַיִּדַבֶּר יִהוָהٌ אֱל־מֹשֶה וִאֱל־אַהַרן וַיִּצוָם אַל־בַּנֶי יִשֹׁרָאֵל וִאֵל־פַּרְעָה מלך מצרים להוציא את־בני־ישראל מארץ מצרים:
 - So הוהי spoke to both Moses and Aaron in regard to the Israelites and Pharaoh king of Egypt, instructing them to deliver the Israelites from the land of Egypt.

- אַלֶּה הָאשַי בֵית־אַבתַם בָּנֵי רִאוּבֵן בַּכִר יִשֹׁרָאֵל חַנָּוֹך וּפַּלוּאֹ חַצֵּרוֹ The following are the heads of their respective וכרמי אלה משפחת ראובן:
 - clans. The sons of Reuben, Israel's first-born: Enoch (Enoch Or "Hanoch"; cf. note at Gen. 46.9.) and Pallu, Hezron and Carmi; those are the families of Reuben.
 - 15 וֹבנֵי שִׁמְעוֹן יִמוּאֵל וִיָמִין וִאֹהַדֹ וִיָּכֵין וִצֹחַר וִשַּׂאוּל בֵּן־הַכַּנַעַנִית אלה משפחת שמעון:
 - The sons of Simeon: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar, and Saul (Saul Or "Shaul"; cf. note at Gen. 46.10.) the son of a Canaanite woman; those are the families of Simeon.
 - ואַלֵה שֹמִות בַנֵי־לֵוִי לִתְלִדתָם גַּרשוון וּקהַת ומַרָרֵי ושׁנֵי חַיֵּי לוי שבע ושלשים ומאת שנה:
- These are the names of Levi's sons by their lineage: Gershon, Kohath, and Merari; and the span of Levi's life was 137 years.
- בני גרשון לבני ושמעי למשפחתם: The sons of Gershon: Libni and Shimei, by their families.
- 18 וּבְנֵי קהָת עַמְרָם וִיצְהָר וְחֶבְרְוֹן וְעָזִיאֵל וּשִׂנֵי חַיָּי קהָת שַׁלְשׁ ושלשים ומאת שנה:
 - The sons of Kohath: Amram, Izhar, Hebron, and Uzziel; and the span of Kohath's life was 133 vears.
 - 19 ובני מרָרִי מַחלָי ומושי אֲלֵה משפחת הַלֵּוִי לתלְדתִם:
- The sons of Merari: Mahli and Mushi. These are the families of the Levites by their lineage.
 - 20 וַיִּקָּח עָמַרָם אֵת־יוֹכָבֵד הְּדָתוֹ לְוֹ לִאְשַׂה וַתְּלֵד לוֹ אֵת־אַהֵרן וָאָת־משַה וּשֹנֵי חַיֵּי עַמְרָם שַבַע וּשַׁלשַים וּמִאַת שַנָה:
 - Amram took into his [household] as wife his father's sister Jochebed, and she bore him Aaron and Moses; and the span of Amram's life was 137 vears.

 - ינְכֶּגְי יִצְהְר קֹרַח וְנֶפֶג וְזִכְרְי: The sons of Izhar: Korah, Nepheg, and Zichri.

 - יבני עזִיאַל מִישֹאָל וְאֶלְצָפּן וְסִתְרִי: The sons of Uzziel: Mishael, Elzaphan, and Sithri.
- 23 וַיִּלָּח אָהַרֹן אָת־אֵלִישַבַע בַּת־עָמִינָדָב אַחות נַחשון לְוֹ לִאְשַה וַתְּלֵד לו אַת־נָדָבַ ואַת־אַבִיהוא אַת־אֵלעזָר ואַת־אִיתָמַר:
 - Aaron took into his [household] as wife Elisheba, daughter of Amminadab and sister of Nahshon, and she bore him Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamar.

 - יביאָסֶף אֶלֶה מִשְׁפְּחְת הַקּרְחִי: 24 The sons of Korah: Assir, Elkanah, and Abiasaph. Those are the families of the Korahites.
 - ואַלעוָר בֶּן־אַהַרֹן לָקח־לוֹ מִבְנָוֹת פוּטיאֵל לְוֹ לִאִשָּה וַתְלֵד לְוֹ אֶת־פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשָׁי אֲבְוֹת הַלִּוִיִם לִמשׁפִּחֹתַם:
- And Aaron's son Eleazar took into his [household] as wife one of Putiel's daughters, and she bore him Phinehas. Those are the heads of the ancestral houses of the Levites by their families.
- ַהָּוֹא אַהַרַן וּמשַׂה אֲשֶּׂר אָמָר יְהֹנָה לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת־בְּנָי יִשְׂרָאֶל מֵאֶרֶץ מצרים על־צבאתם:
- It is the same Aaron and Moses to whom הוהי said, "Bring forth the Israelites from the land of Egypt, troop by troop."
 - הם המדברים אל־פַּרעה מַלַדְ־מִצְרַיִם לְהוֹצֵיא אַת־בּנֵי־יִשֹׁרָאֵל ממצרים הוא משה ואהרן:
- It was they who spoke to Pharaoh king of Egypt to free the Israelites from the Egyptians; these are the same Moses and Aaron.
- spoke to Moses in the land of Egypt הוהי spoke to Moses in the land of Egypt
- וַיִּדַבֶּר יְהוָה אֶל־משָה לֵאמִר אֲנֵי יְהוָה דַבֵּר אֶל־פַרְעה מֶלֶךְ מִצְרַיִם אָת כַל־אַשֵר אַנִי דבַר אַלִיךַ:
- and הוהי said to Moses, "I am הוהי; speak to Pharaoh king of Egypt all that I will tell you,"

30 וַיִּאמֵר משה לִפְנֵי יִהוָה הָן אֲנִי עַרָל שׁפַּתִים וּאֵיך יִשׁמַע אֵלִי פַרעה:

Moses appealed to הוהי, saying, "See, I get tongue-tied; (tongue-tied See note at v. 12.) how then should Pharaoh heed me!"

- וַיָּאמֵר יִהוָה אֵל־משֵה ראָה נִתַתְיִך אֵלהים לפַרעָה ואַהַרן אָחיך יִהיֵה נְבִיאֻךָ:
- replied to Moses, "See, I place you in the role of God to Pharaoh, with your brother Aaron as your prophet. (prophet Cf. 4.16.)
- אַתָּה תִדַבֵּר אָת כָל־אַשֶּׁר אַצַוָּךָ וִאַהַרָן אָחֹיךָ יִדַבֶּר אֵל־פַּרְעֹה ושלח את־בני־ישראל מארצו:
- You shall repeat all that I command you, and your brother Aaron shall speak to Pharaoh to let the Israelites depart from his land.
- ואָנִי אַקשה אָת־לֶב פַּרעה והרביתי אַת־אתתי ואַת־מופתי באַרץ מצרים:
- But I will harden Pharaoh's heart, that I may multiply My signs and marvels in the land of Egypt.
- ולא־ישמע אַלכם פַּרעה ונתתי אַת־יַדי במצרים והוצאתי אַת־צבאתי אֶת־עַמִי בְנֵי־יִשֹרָאֵל מַאָרֶץ מִצְרַיִם בִּשֹׂפָטִים גְּדֹלִים:
- When Pharaoh does not heed you, I will lay My hand upon Egypt and deliver My ranks, My people the Israelites, from the land of Egypt with extraordinary chastisements.
- ויָדעו מצַלַיִם כִי־אַנֵי יִהוָה בנטתי אַת־יָדי עַל־מצַריִם והוצאתי את־בני־ישראל מתוכם:
- And the Egyptians shall know that I am הוהי, when I stretch out My hand over Egypt and bring out the Israelites from their midst."
- וַיָּעָשׁ מֹשֵׁה וִאַהֵּרָן כַאֲשֵׂר צִוָּה יִהֹוָה אֹתָם כֵּן עְשׁוּ:
- This Moses and Aaron did; as הוהי commanded them, so they did.
- ומשה בושמנים שנה ואַהַרוֹ בוּ־שַׁלְשׁ ושמנים שנה בדברם
- Moses was eighty years old and Aaron eighty-three, when they made their demand on Pharaoh.
- וַיָּאמֵר יִהוֹּה אֵל־מֹשֵׁה וִאֵל־אַהַרֹן לֵאמְר:
- said to Moses and Aaron,
- כּי יְדַבֵּר אֲלַכֶם פַּרְעֹה לֵאמֹר תְנָוּ לָכֶם מוֹפֶת וְאָמַרְתְּ אֶל־אַהַרֹן קח אֶת־מַטְךָ וִהַשַּלָךְ לִפְנֵי־פַּרְעָה יְהֶי לְתַנִּין:
- "When Pharaoh speaks to you and says, 'Produce your marvel,' you shall say to Aaron, 'Take your rod and cast it down before Pharaoh.' It shall turn into a serpent."
- 10 וַיָבא משָה וִאַהֵרן אֵל־פַרְעֹה וַיִּעֲשוּ כֵן כַאֲשֵר צוָה יְהוָה וַיַשׁלֶך אָהַרֹן אָת־מַטָּהוּ לִפְנֵי פַרעה וַלִפְנֵי עַבַדִיו וַיִהֵי לִתְנִין:
- So Moses and Aaron came before Pharaoh and did just as הוהי had commanded: Aaron cast down his rod in the presence of Pharaoh and his courtiers, and it turned into a serpent.
- 11 נִיקרָאֹ גַּם־פַּרָעָה לָחֵכָמִים וִלְמִכַשִּׁפִים וַיָּעֲשׁוּ גַם־הֵם חַרִּטַמֵי מַצַרָיִם בַּלָהֵטֵיהֵם כֵּן:
 - Then Pharaoh, for his part, summoned the sages and the sorcerers; and the Egyptian magician-priests, in turn, did the same with their spells:
 - 12 וַיַשלִיכוֹ אִישׁ מַטָּהוּ וַיִּהִיוּ לְתַנִינָם וַיִּבַלָע מַטַה־אָהַרן את־מטתם:
- each cast down his rod, and they turned into serpents. But Aaron's rod swallowed their rods.

 - :בּרְ יְהֹוָה בָּאֲשֶׂר הָבָּר יְהֹוָה Yet Pharaoh's heart stiffened and he did not heed them, as הוהי had said.
 - 14 וַיָּאמֵר יִהוָה אֵל־משֵׁה כָבֵד לָב פַּרעָה מֵאַן לִשַלָּח הָעָם:
- And הוהי said to Moses, "Pharaoh is stubborn; he refuses to let the people go.

- לֶךְ אֶל־פַּרְעָّה בַּבַּקָר הְנֵה יצָא הַמִּיְמָה וְנִצַּבְתְּ לִקְרָאתְוֹ עַל־שִּׂפְת הַיָּאֶר וְהַמַטָּה אֲשֶׂר־נָהְפָּךְ לְנָחָשׁ תִּקְח בִּיְדֶרָ:
 - 15 Go to Pharaoh in the morning, as he is coming out to the water, and station yourself before him at the edge of the Nile, taking with you the rod that turned into a snake.
 - 16 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו יְהוֹּה אֱלֹהָי הָעבְרִיםׁ שְׁלָחָנִי אֵלֶין לֵאמֹר שַׂלַח את־עמי ויעבדני במדבר והנה לא־שמעת עד־כֹה:
 - 16 And say to him, "הוה,", the God of the Hebrews, sent me to you to say, "Let My people go that they may worship Me in the wilderness." But you have paid no heed until now.
- כָּה אָמַר יְהֹוָה בְּוָאת תַּלַע כִּי אָנִי יְהֹוֶה הְנֵּה אָנֹכִי מַכֶּה וּ בַּמַטֶּה אֲשֶׂר־בִּיָּדִי על־הַמָּיִם אֲשֶׁר בִּיְאָר וְנֶהֶפְּכָּוּ לְדָם:
- 17 Thus says הוהי, "By this you shall know that I am הוהי" See, I shall strike the water in the Nile with the rod that is in my hand, and it will be turned into blood;
- 18 וְהַדָּגָה אֲשֶׂר־בִּיְאֶׂר תָמִוּת וּבָאְשׁ הַיְאֻׂר וְנִלְאַוּ מִצְרַיִּם לִשְׂתְוֹת מִיִם מִן־הַיָּאָר:
 - 18 and the fish in the Nile will die. The Nile will stink so that the Egyptians will find it impossible to drink the water of the Nile."
- 19 ניאמר יְהוֹה אֶל־מֹשֶׁה אֱמַר אֶל־אַהֲרֹן קח מַטְךְ וּנְטְה־יָדְךָּ עַל־מֵימֵׂי מִצְרַיִם עָל־נַהֲרֹתָם וּ עַל־יִאֹרֵיהָם וְעַל־אַנְמֵיהֶם וְעָל כָּל־מִקְנָה מֵימֵיהֶם וִיְהִיּוּ־דָם וָהָיָה דָם בָּכָל־אָרֵץ מִצְרַיִם וּבַעַצִים וּבַאַבַנִים:
 - 19 And הוהי said to Moses, "Say to Aaron: Take your rod and hold out your arm over the waters of Egypt—its rivers, its canals, its ponds, all its bodies of water—that they may turn to blood; there shall be blood throughout the land of Egypt, even in vessels of wood and stone."
 - וַיָּעֲשׂוּ־כֵן۠ מֹשֶּׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׂר וּ צוָה יְהֹוָה וַיָּכֶם בַּמַּטֶּהׁ וַיְּךְ אֶת־הַמַּיִּם אֲשֶׂר בִּיְאֹר לְעִינֵי פַרְעֹה וּלְעִינֵי עֲבִדֵיו וַיֵּהְפְּכְּוּ כָּל־הַמִּיִם אֲשֶׁר־בַּיְאִר לְדָם:
- 20 Moses and Aaron did just as הוהי commanded: he lifted up the rod and struck the water in the Nile in the sight of Pharaoh and his courtiers, and all the water in the Nile was turned into blood
- וְהַדָּגָּה אֲשֶׂר־בִּיְאָר מֵּתָה נַיִּבְאָשׁ הַיְאֹר וְלֹא־יָכְלָוּ מִצְרַיִם לִשְׂתְוֹת מִיִם מִן־הַיְאָר נִיְהָי הַדָּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרִים:
- 21 and the fish in the Nile died. The Nile stank so that the Egyptians could not drink water from the Nile; and there was blood throughout the land of Egypt.
- 22 נִיְצֶשׁוּ־כֶן חַרְטַמֶּי מִצְרָיִם בְּלָטֵיהְם וַיֶּחֲזָק לַב־פַּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אַלֵהַם כַּאֲשֵׁר דִּבֵּר יִהֹנִה:
 - 22 But when the Egyptian magician-priests did the same with their spells, Pharaoh's heart stiffened and he did not heed them—as הוהי had spoken.
 - וַיָפֶן פַרְעֹה וַיָּבָא אֶל־בֵיתְוֹ וְלֹא־שָׂת לִבְּוֹ גַּם־לָוְאת:
- 23 Pharaoh turned and went into his palace, paying no regard even to this.
- וַיַחְפְּרָוּ כָל־מִצְרָיִם סְבִיבְת הַיְאָר מַיִם לִשְׂתְוֹת כֵּי לָּא יָכְלוּ לִשְׁתֹת מִמִימִי הַיָּאָר:
- 24 And all the Egyptians had to dig round about the Nile for drinking water, because they could not drink the water of the Nile.
 - 25 וַיִּמָלֶא שֹבְעָת יָמִים אַחֲרֶי הַכּוֹת־יְהֹוָה אֶת־הַיְאְר:
- 25 When seven days had passed after הוהי struck the Nile,
- וַיָּאמֶר יְהוָהֹ אֶל־משֶׁה בָּא אֶל־פַּרְעֶה וְאָמַרְתְּ אֵלִיו כְּה אָמַר יְהוֹה שֹלַח אָת־עַמִי וַיַּעבִדְנִי:
 - 26 (This verse constitutes 8.1 in some editions.) יהוהי said to Moses, "Go to Pharaoh and say to him, 'Thus says הוהי Let My people go that they may worship Me.
- ואם־מאָן אַתָּה לְשַלֶּח הנָה אָנכי נגָף אֶת־כִּל־גִּבוּלְךָ בְּצְפַרְהְעִים:
- 27 If you refuse to let them go, then I will plague your whole country with frogs.

- 28 ושַׂרָץ הַיִאר צפַרדעים ועלוֹ ובאו בבֵיתֹך ובַחֵדָר מְשׁכָבַךְ ועל־מַטַתַך ובבַית עבַבֶּיךָ ובעַמַך ובתנוריך ובמשארותיך:
 - The Nile shall swarm with frogs, and they shall come up and enter your palace, your bedchamber and your bed, the houses of your courtiers and your people, and your ovens and your kneading bowls.
 - 29 ובכָה וְבַעָמַךָ וּבַכָּל־עַבָּדִיךְ יַעַלוּ הַצַּפַּרִדעִים:
- The frogs shall come up on you and on your people and on all your courtiers."

8

- וַיָּאמֵר יִהוָהٌ אֵל־משֵה אֱמַר אֵל־אַהַרוֹ נִטָה אֵת־יָדְרָ בִּמַטַׂךָ עַּל־הַנִּהָרֹת על־הַיָּארִים וִעַל־הַאָגַמַים וְהַעַל אֲת־הַצַפַּרְהַעִים עַל־אַרֵץ מִצְרַיִם:
- And הוהי said to Moses, "Say to Aaron: Hold out your arm with the rod over the rivers, the canals, and the ponds, and bring up the frogs on the land of Egypt."
- וַיָט אָהַרןֹ אַת־יָדוֹ עָל מֵימֵי מִצְרָיִם וַתְּעַל הַצִּפַרְדֵּע וַתְּכָס אַת־אָרֵץ מצרים:
- Aaron held out his arm over the waters of Egypt, and the frogs came up and covered the land of Egypt.
- וַיַעשוּ־כֶן הַחַרטַמִים בַּלָטֵיהָם וַיַעלוּ אֵת־הַצַפַּרַדִעִים עַל־אָרֵץ
- But the magician-priests did the same with their spells, and brought frogs upon the land of Egypt.
- וַיִּקרָא פַרעה לִמשָה וּלִאַהַרֹן וַיֹּאמֵר הַעַרְיִרוּ אֵל־יִהוֹה וִיָּסֵר הַצַפַרַדְעִים מַמַנִי וּמַעָמִי וַאֲשַלְּחָה אָת־הַעָּם וַיַזְבַחוּ לִיהוָה:
- Then Pharaoh summoned Moses and Aaron and said, "Plead with הוהי to remove the frogs from me and my people, and I will let the people go to sacrifice to הוהי."
- וַיֹּאמֵר משה לפַרעה התפאר עלי למתי ו אַעתיר לך ולעבדיר וּלעמר להכרית הַצפַרהעים ממך ומבתיך רָק בַּיִאָר תּשַאַרנָה:
- And Moses said to Pharaoh, "You may have this triumph over me: for what time shall I plead in behalf of you and your courtiers and your people, that the frogs be cut off from you and your houses, to remain only in the Nile?"
- ויאמר למחר ויאמר כדברך למען תדע כי־אין כיהוה אלהינו:
- "For tomorrow," he replied. And [Moses] said, "As you say—that you may know that there is none like our God הוהי;
- וסרו הצפרהעים ממך ומבתיך ומעבדיר ומעמך רק ביאר תשארנה:
- the frogs shall retreat from you and your courtiers and your people; they shall remain only in the Nile."
- וַיֵצֶא מֹשֶה וְאַהֲרָן מֵעָם פַּרְעָה וַיִּצְעָק מֹשֵהֹ אֵל־יִהוֹה עַל־דִּבַר הַצפַרדעים אַשר־שם לפַרעה:
- Then Moses and Aaron left Pharaoh's presence, and Moses cried out to הוהי in the matter of the frogs which had been inflicted upon Pharaoh.
- וַיָּעָשׁ יְהוָה כִּדְבָר משָה וַיָּמֻׂתוֹ הַצְפַּרִדְעִים מוְ־הַבָּתַיִם מוְ־הַחֵצֵרת
- And הוהי did as Moses asked; the frogs died out in the houses, the courtyards, and the fields.
- וַנְצבְרוּ אֹתָם חֲמַרֶם וָתַבְאָשׁ הָאָרִץ: 10 And they piled them up in heaps, till the land stank.
- ויַרָא פַּרְעָה כִּי הָיִתָה הָרְוָחָה וְהַכְבֵּר אֶת־לִבּוֹ וִלְא שָׁמַע אֲלַהְם כאשר דבר יהוה:
- But when Pharaoh saw that there was relief, he became stubborn and would not heed them, as הוהי had spoken.

- אַת־עֲפָר ווּהָן אָער־עֲפָר said to Moses, "Say to Aaron: Hold out ווֹיָאמֶר יְהוֹהָ אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהַרֹּן נְטָה אֶת־מַטַךְ וְהַךְ אֶת־עֲפְר הַאָרֵץ וָהַיָה לְכַנָּם בַּכַל־אַרֵץ מַצַרִים:
 - your rod and strike the dust of the earth, and it shall turn to lice throughout the land of Egypt."
- 13 וַיָּעשוּ־כֵן וַיֵּט אָהַרֹּן אַת־יָדִו בִמַטַהוֹ וַיַּךְ אַת־עַפַּר הָאָרֵץ וַתְהִיּ הַכַּנָּם בַּאָדָם וּבַבַּהָמָה כַל־עַפַּר הַאַרֶץ הַיָה כַנִים בַכַל־אַרֶץ מִצְרַיִם:
 - And they did so. Aaron held out his arm with the rod and struck the dust of the earth, and vermin came upon human and beast; all the dust of the earth turned to lice throughout the land of Egypt.
- 14 וַיַּעֲשׁוּ־בַּן הַחַרְטַמִים בְּלָטֵיהֶם לְהוֹצֵיא אֵת־הַכִּנִּים וִלְּא יָכַלוּ וַתְּהִיּ הכנם באדם ובבהמה:
 - The magician-priests did the like with their spells to produce lice, but they could not. The vermin remained upon human and beast;
- 15 ניאמרוּ הַחַרִטַמִם אֵל־פַּרְעֹה אֶצְבָּע אֱלֹהִים הְוֹא נַיֶּחֱזָק לֵב־פַּרְעֹה ולא־שמע אלהם כאשר דבר יהוה:
- and the magician-priests said to Pharaoh, "This is the finger of God!" But Pharaoh's heart stiffened and he would not heed them, as הוהי had spoken.
 - 16 וַלֹּאמֵר יִהוֹה אֱל־מֹשֵׂה הַשַּׂכָם בַבּקר וִהְתִיצֵב לפני פַרעה הְנָה יוצא המימה ואמרת אליו כה אמר יהוה שלח עמי ויעבדני:
 - And הוהי said to Moses, "Early in the morning present yourself to Pharaoh, as he is coming out to the water, and say to him, 'Thus says הוה': Let My people go that they may worship Me.
 - 17 כִי אִם־אֵינָךָ מִשַׁלָּחַ אֵת־עַמִּי הִנְנִי מַשֹּלִיחַ בַּךָ וּבַעַבַדִיךָ וְבַעַמַךָ וּבְבַתִּיךָ אֶת־הַעֶּרָב וּמַּלְאוֹ בַתַי מִצְרַיָם אֶת־הַעֶּרב וְגָם הַאֲדַמַה אַשַר־הַם עַלִיהַ:
 - For if you do not let My people go, I will let loose swarms of insects (swarms of insects Others "wild beasts.") against you and your courtiers and your people and your houses; the houses of the Egyptians, and the very ground they stand on, shall be filled with swarms of insects.
- וְהִפְּלֵיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת־אֶרֶץ גַּשֶׁן אֲשָׂר עַמִי עֹמֵד עָלֵיהָ לִבִלִתִי הַיִות־שַׂם עַרָב לִמַעון תַדַּע כֵי אַנֵי יְהוַה בַקרֵב הַאַרֵץ:
- But on that day I will set apart the region of Goshen, where My people dwell, so that no swarms of insects shall be there, that you may know that I הוהי am in the midst of the land.
- ּוְשַמְתְי פְּדָת בֶּין עַמִי וּבֶין עַמְךָ לְמָחָר יִהְיֶה הָאָת הַזֶּה:
- 19 And I will make a distinction (distinction Meaning of peduth uncertain.) between My people and your people. Tomorrow this sign shall come to pass."
- וַיָעש יהוָהֹ כֵּן וַיָבאֹ עַרָב כָבֵד בֵּיתָה פַּרעה וּבֵית עַבְדִיוּ ובכל־אַרֶץ מצַרַיִם תשחת הַאַרֵץ מפַנֵי הַעַרב:
- And הוהי did so. Heavy swarms of insects invaded Pharaoh's palace and the houses of his courtiers; throughout the country of Egypt the land was ruined because of the swarms of insects.
- 21 וַיִּקרָא פַּרִעָּה אֱל־מֹשֵׁה וְלִאָהַרָן וַיֹּאמֵר לְכֵוּ זִבְחוּ לֵאלְהֵיכֶם בַּאָרֵץ:
- Then Pharaoh summoned Moses and Aaron and said, "Go and sacrifice to your God within the land."
 - וַיָּאמֵר מֹשֵׂה לָא נָכוֹן לַעֲשָׁוֹת כֵּן כִי תוֹעֲבָת מִצְרַיִם נִזִבַּח לַיהוֹה אֱלֹהֵינוּ הַן נִזַבַּח אֲת־תוּעַבַת מַצַרִיִם לְעִינֵיהֵם וִלְא יִסִקּלְנוּ:
- But Moses replied, "It would not be right to do this, for what we sacrifice to our God הוהי is untouchable to the Egyptians. If we sacrifice that which is untouchable to the Egyptians before their very eyes, will they not stone us!
- דַרֶךְ שַלְשֵׁת יָמִים נַלֶךְ בַּמִדבָּר ווָבַחנוֹ לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ כַאֲשֵׁר יאמר אַלִינוּ:
- So we must go a distance of three days into the wilderness and sacrifice to הוהי as our God may command us."

- בְּמִדְבַּר אָנִכִּי אַשַלָּח אָתְכֵם וּזִבַחתֵּם לַיהוָה אֵלְהֵיכֵם בַּמִדְבַּר Pharaoh said, "I will let you go to sacrifice to רָק הַרְחֵק לֹא־תַרְחִיקוּ לַלַכֶּת הַעְתִירוּ בַּעֲדִי:
 - your God הוהי in the wilderness; but do not go very far. Plead, then, for me."
- 25 וַיָּאמֵר מֹשֵׂה הַנֵּה אָנֹכִי יוֹצָא מֵעמַךְ וִהַעתַרִתְי אֵל־יִהֹוָה וִסְר הַעָרב מפַרעה מַעַבַדִיו ומַעמו מַחַר רָק אַל־יסף פַרעה הַתֶּל לְבַלְתִי שַלַח אַת־הַעָם לִזְבַחַ לִיהוַה:
 - And Moses said, "When I leave your presence, I will plead with הוהי that the swarms of insects depart tomorrow from Pharaoh and his courtiers and his people; but let not Pharaoh again act deceitfully, not letting the people go to sacrifice to הוהי."

 - בוֹיַצְא מֹשֵׁה מֵעֶם פַּרְעָה וַיֵּעְתָּר אֱל־יִהוֹה: 26 So Moses left Pharaoh's presence and pleaded with הוהי.
 - וַיָּעָשׁ יִהוָהֹ כִּדְבָּר מֹשֵׁה וַיָּסַר הַעָּרֹב מפַרִעָה מֵעַבָּדִיו וּמֵעַמֵּו לְא :נשׂאַר אַחַד
 - And הוהי did as Moses asked—removing the swarms of insects from Pharaoh, from his courtiers, and from his people; not one remained.
 - וַיַכבַד פַרעה אַת־לבו גַם בַפַעם הַזָּאת וַלְא שׁלַח אַת־הַעם:
- But Pharaoh became stubborn this time also, and would not let the people go.

9

- וַיָּאמֵר יִהוָה אֵל־משֵה בָּא אֵל־פַּרעָה וִדְבַּרתְ אֵלָיו כְה־אָמַר יִהוָה אַלהֵי הַעברִים שַלַּח אַת־עַמִי וַיַעבדַנִי:
- said to Moses, "Go to Pharaoh and say to him, 'Thus says הוהי, the God of the Hebrews: Let My people go to worship Me.
- כִי אִם־מָאָן אַתָּה לִשַּׁלָּחַ ועודך מַחַזָּיק בָּם:
- For if you refuse to let them go, and continue to hold them,
- הְנֵה יַד־יִהוָֹה הוֹיָה בִמקנָךָ אֲשֶׂר בַשְּׁבֵה בַסוּסִים בַּחֵמרים בַנמלים בַבַקר ובַצאן דבר כבד מאד:
- then the hand of הוהי will strike your livestock in the fields—the horses, the asses, the camels, the cattle, and the sheep—with a very severe pestilence.
- וְהִפְּלָה יְהֹנָה בַּין מִקְנָה יִשֹׁרָאֵל וּבִין מִקנָה מִצְרַיִם וֹלְא יַמֵוּת מַכַל־לִבְנֵי יִשֹרָאֵל דָבַר:
- But הוהי will make a distinction between the livestock of Israel and the livestock of the Egyptians, so that nothing shall die of all that belongs to the Israelites.
- וַיָשֵם יהוָה מועד לַאמַר מָחָר יַעשָה יהוָה הַדָּבָר הַזֵה בָאָרֵץ:
- has fixed the time: tomorrow הוהי will do this thing in the land."
- וַיַּעשׁ יִהוָה אֵת־הַדָּבָר הַזֵה מִמָחֲרָת וַיָּמַת כִּל מִקנָה מִצְרִים וּמִמִּקנָה בַנִי־יִשֹּׁרָאֵל לֹא־מֵת אָחַד:
- And הוהי did so the next day: all the livestock of the Egyptians died, but of the livestock of the Israelites not a beast died.
- וַיִשִּלָּח פַּרִעָּה וִהְנֵּה לֹא־מֵת מִמִקנָה יִשֹּׁרָאֵל עַד־אֲחָד וַיִּכְבַּדֹ לֶב פרעה ולא שלח את־העם:
- When Pharaoh inquired, he found that not a head of the livestock of Israel had died; yet Pharaoh remained stubborn, and he would not let the people go.
- וַיָּאמֶר יְהוָהٌ אֶל־משָה וְאֶל־אַהֲרֹן קחָוּ לָכֶם מְלָא חָפְנֵיכֶם פִּיחַ כִּבְשַׂן וורקו משה השמימה לעיני פרעה:
- Then הוהי said to Moses and Aaron, "Each of you take handfuls of soot from the kiln, and let Moses throw it toward the sky in the sight of Pharaoh.

- וָהָיָה לִאָלַק עָל כַּל־אֶרֵץ מִצְרַיִם וָהָיָּה עַל־הָאָרָם וִעַל־הַבַּהַמַּה לְשֹׁחֵין פרח אבעבעת בכל־אַרֶץ מצרים:
- It shall become a fine dust all over the land of Egypt, and cause an inflammation breaking out in boils on human and beast throughout the land of Egypt."
- 10 נַיִּקחוו אַת־פֶּיחַ הַכַבשון נַיָּעמִדוֹ לפנֵי פַרעה וַיִזְרָק אתו משה השמימה ויהי שחין אבעבעת פרח באדם ובבהמה:
 - So they took soot of the kiln and appeared before Pharaoh; Moses threw it toward the sky, and it caused an inflammation breaking out in boils on human and beast.
- ולא־יָכלוּ הַחַרִטִמִּים לַעַמֶד לפנֵי משה מפנֵי הַשִּחְין כִי־הִיָה הַשַּׁחִין בַחַרִּטִמִם וּבַכַל־מצרִים:
- The magician-priests were unable to confront Moses because of the inflammation, for the inflammation afflicted the magician-priests as well as all the other Egyptians.
- אל־משה:
- דבר יהוה stiffened the heart of Pharaoh, and he ניחוּק יהוֹה את־לְב פַּרְעָה וַלְא שַמַע אַלְהַם כָּאָשֶׁר דְּבֵּר יְהוֹה would not heed them, just as הוהי had told Moses.
- 13 וַיָּאמֵר יִהוָהֹ אֱל־מֹשֵׁה הַשַּׁכֶּם בַבֹּקר וִהְתִיצֵב לִפְנֵי פַרְעָה וִאְמַרְתְּ אַלִיו כה־אַמַר יָהוָה אֱלֹהֵי הַעברים שַלַּח אַת־עַמִי וַיַעבדנִי:
 - said to Moses, "Early in the morning present yourself to Pharaoh and say to him, 'Thus says הוהי, the God of the Hebrews: Let My people go to worship Me.
 - 14 כי | בפעם הזאת אַנִי שלח אַת־כַל־מגַפתי אַל־לבַר ובעבדיך ובעמַך בַעבור תַלַע כִי אֵין כַמנִי בַכָל־הָאָרֵץ:
 - For this time I will send all My plagues upon your person, and your courtiers, and your people, in order that you may know that there is none like Me in all the world.
 - 15 כִי עַתָּהֹ שַׁלָּחַתִּי אַת־יָדִי וָאָךְ אוֹתְךָ וִאַת־עַמַךְ בַּדְבֵר וַתִּכְּחֵד מן־הָאָרֵץ:
- I could have stretched forth My hand and stricken you and your people with pestilence, and you would have been effaced from the earth.
- שמי בכל־הארץ:
- ו אולם בַעבור הַרַאַתך אַת־כּחַיִּ וּלְמַעָן סַפָּר (אוֹלָם בַעֲבוּר הַרַאַתך אַת־כּחַיִּ וּלְמַעָן סַפָּר 16 Nevertheless I have spared you for this purpose: in order to show you My power, and in order that My fame may resound throughout the world.

 - ישלחם: עודך מסתולל בעמי לבלתי שלחם: 17 Yet you continue to thwart (thwart Others "exalt yourself over.") My people, and do not let them go!
- 18 הנני מַמִטִיר כָעָת מַחָר בַּרָד כָבֶד מִאָד אֲשֵוֹר לֹא־הַיָה כָמֹהוֹ בִּמִצְרִים למן־הַיִּוֹם הוָסִרָה ועד־עַתָּה:
 - This time tomorrow I will rain down a very heavy hail, such as has not been in Egypt from the day it was founded until now.
 - ּוְעַתָּה שַׂלָח הָעֵזֹ אֶת־מִקנְךָ וְאֶת כָּל־אֲשֶׂר לְךָ בַּשִּׂדָה כָּל־הָאָדָם וָהַבַּהֵמָה אֲשֶר־יִמַצָא בַשָּׁבָה וִלָּא יֵאָסֵף הַבַּיִתָה וִיָּרָד עֲלֵהֶם הַבַּרָד נמתו:
- Therefore, order your livestock and everything you have in the open brought under shelter; every human and beast that is found outside, not having been brought indoors, shall perish when the hail comes down upon them!"
- 20 הַיָּרֵאֹ אֵת־דִבָּר יִהוָּה מֵעָבִדֵי פַּרעָה הַנֵיס אַת־עַבְדִיו וִאַת־מִקנַהוּ אַל־הַבַּתִים:
 - Those among Pharaoh's courtiers who feared הוהי's word brought their slaves and livestock indoors to safety;
- 21 ואַער לא־שַם לבו אַל־דבר יהוָה וַיַעוֹב אַת־עַבָּדִיו ואַת־מַקנַהוּ בַשָּׂדֵה:
 - but those who paid no regard to the word of הוהי left their slaves and livestock in the open.

- הוהי בַּרָד בַּכָל־אֶרֵץ said to Moses, "Hold out your arm toward the הוהי בַּרָד בַּכָל־אֶרֵץ מצַרָיָם עַל־הַאָדָם וִעַל־הַבָּהֲמַה וִעַל כַּל־עַשֵּׁב הַשַּדֶה בַּאָרֵץ מִצְרַיָם:
 - sky that hail may fall on all the land of Egypt, upon human and beast and all the grasses of the field in the land of Egypt."
 - 23 וַיֵּט משָה אֵת־מַטֵּהוֹ עַל־הַשָּׁמֵים וַיהוָה נָתַן קלת וּבַרָּד וַתְהַלַּךְ אש ארצה וימטר יהוה ברד על־ארץ מצרים:
 - So Moses held out his rod toward the sky, and הוהי sent thunder and hail, and fire streamed down to the ground, as הוהי rained down hail upon the land of Egypt.
 - וַיִהָי בָלָד וִאֵשׁ מִתִלַקּחַת בִּתְוֹךְ הַבַּרָד כָבֶד מִאֹד אֵשׁבֵּר לִא־הָיָה כַמֹהוֹ בַכַל־אָרֵץ מִצְרַיִם מֵאָז הַיִּתָה לְגוִי:
 - The hail was very heavy—fire flashing in the midst of the hail—such as had not fallen on the land of Egypt since it had become a nation.
- וַלַּךָ הַבַּלָד בַּכָל־אָרֵץ מִצְרַיִם אָת כָל־אַשֶּׁר בַּשַּׂבֶה מֵאָדָם ועד־בַּהַמַה וִאָּת כַּל־עַשֵב הַשַּׁדֵה הַכָּה הַבַּרָד וָאַת־כַּל־עַץ הַשַּׁדֵה שַבַּר:
- Throughout the land of Egypt the hail struck down all that were in the open, both human and beast; the hail also struck down all the grasses of the field and shattered all the trees of the field.
- בּרָד: יַשׂרָאַל לְא הָיָה בַּרָד: Only in the region of Goshen, where the Israelites were, there was no hail.
- וַיִשֹלָח פַרעה וַיִּקרָא לִמשָה וּלִאַהֵרֹן וַיִּאמֵר אֵלַהָם חָטַאתי הַפַּעָם יהוָהֹ הַצַּדִּיק וַאֲנֵי וִעְמִי הַרְשַעִים:
 - Thereupon Pharaoh sent for Moses and Aaron and said to them, "I stand guilty this time. הוהי is in the right, and I and my people are in the wrong.
- that there may be an end of God's הַעַתִּירוֹ אֱל־יִהוֹה וַלְב מַהיֶת קּלְת אֱלֹהִים וּבַרֶד וַאֲשַׁלְּחָה אֱתַכֶּם וַלְא תספון לעמד:
 - thunder and of hail. I will let you go; you need stay no longer."
- וַלָּאמֵר אֵלָיוֹ משֵׂה כִּצֵאתִי אֲת־הָעִיר אֵפַרְשׁ אֲת־כַפַּי אֵל־יִהוָה הַקּלְוֹת יַתְּדָלוּן וָהַבַּרָד לָא יִהְיֵה־עוֹד לְמַעָן תַדַע כִּי לַיהוָה הָאָרֵץ:
 - Moses said to him, "As I go out of the city, I shall spread out my hands to הוהי; the thunder will cease and the hail will fall no more, so that you may know that the earth is 'הוה's.
 - ואַתָה וַעַבָדֶיךָ יָדַעתִי כִי טָרֵם תִיראון מפני יהוָה אֵלהים:
- 30 But I know that you and your courtiers do not yet fear God הוהי."—

 - אביב והפשתה והשערה נכתה כי השערה אביב והפשתה ובעל: 31 Now the flax and barley were ruined, for the barley was in the ear and the flax was in bud;

 - הַבָּה: נְהַכְּסָמַת לְּא נָכָוּ כִּי אֵפִילָת הַנָּה: 32 but the wheat and the emmer (emmer A kind of wheat.) were not hurt, for they ripen late.—
 - וַיַצֵא משֵה מֵעָם פַּרעה אַת־הָעִיר וַיִּפַרְשׁ כַפַּיו אֵל־יִהוָה וַיַּחִדּלְוּ הַקלות והַבַּרָד ומַטַר לא־נתַך אַרצַה:
- Leaving Pharaoh, Moses went outside the city and spread out his hands to הוהי: the thunder and the hail ceased, and no rain came pouring down upon the earth.
- 134 ניָרָא פַרְעָה כִי־חָלַל הַמַטָר והַבַּרָד והַקְלְת וַיְסֵף לַחַטָא וַיַכבֶּד לִבֵּוֹ הְוֹא וַעֲבָדְיו:
- But when Pharaoh saw that the rain and the hail and the thunder had ceased, he became stubborn and reverted to his guilty ways, as did his courtiers.
- וַיָּחֵזַלְ לָב פַּרִעָּה וִלְא שׁלָח אַת־בַּנֵי יִשֹׁרָאַל כַאַשֵּׁר דִּבֶּר יִהוָה ביַד־משה:
- So Pharaoh's heart stiffened and he would not let the Israelites go, just as הוהי had foretold through Moses.